

Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Szabó Albert könyvnyomdáiban Kézdi-Vasárhelyt, hova úgy a lap beltartalmi részét illető közlemények, mint az előfizetések, hirdetések, nyilvántartási cikkek stb. intézendők.

Nyilvántartási cikkek soronként 10 kr-ért közölhetők.

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Előfizetési árak:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre 1 évre 8 frt — kr.
Egyes szám ára 6 kr.

Hirdetések díja:

minden egyhasábas garmond-sorért vagy annak területeért 4 krajczár. Hivatásos hirdetések külön árszabály szerint számítanak. Ezenkívül minden bejelentésnél 30 krajczár bélyeg-díj fizetendő.

Felhívás előfizetésre.

A „Székelyföld“ című politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi, hetenként 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre . . . 8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadhatók.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralékban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyúttal t. előfizetőinket, szíveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Székelyföld“ kiadó-hivatala.

A székely kivándorlás.

Baross Gábor a székely kivándorlás korlátozása ügyében kóriratot bocsátott ki s felkérte id. Daniel Gábor főispánt, hogy adja elő e nagy baj orvoslására célzó javaslatait. Id. Daniel Gábor, Udvarhely megye köztisztviselője és szeretetben álló derék főispánja, ki díszes állásában már egy negyed század óta működik oly példányszerűen, s minden alkalommal nemcsak jótékonyosságának, de munkaszeretetének is oly fényes példáit adja, memorandumszerű felterjesztésben adja elő nézeteit, melyek a helyzet alapos ismerőjére vallanak. A székely nép érdekeit oly jellemzően festő felterjesztése a következőleg hangzik:

Nagyméltóságú miniszter ur! A székely kivándorlás korlátozása tárgyában kelt magas leiratát hazafi örömmel vettem és ígérem, hogy csekély erőmből kitelhetőleg saját körömben azon nagy czél megközelítéséhez őszintén közreműködöm.

A „Székelyföld“ tárczája.

A titokzatos hölgy.

Németből.

(Folytatás.)

Márta szülei közvetlen Alanda szomszédságában laktak; udvarukat egy kőfal választotta el. Szülei nem voltak valami mintaszerű házafélek; kitűnő hajlamuk volt a jóllét iránt, de annál határozottabb ellenségei voltak a munkának. Atyjának régente lakatos-műhelye volt, de azt később átadta bátyjának. Anyja folytonosan dícsérte a jó szomszédságot, el-ellátogatott a választó falhoz, honnan rendszeresen megrakott kötényekkel tért vissza. Ha pedig az ajándék késett, átment a házba és elhalmozta Urbént dícséretével. Ugyanez történt most is.

— Mégis igaz, a mit az emberek beszéltek, — mondá Márta belépő anyjához — tömördek aranya és drágasága van.

Az öreg asszonynak megrándultak az ujjai, mintha a kincs után akarna nyulni; de most veszedelmes dolog lett volna a szobába lépni.

— Menj fel — mondá leányának — és tartóztasd urnódet valami ürügy alatt. Szeretném a

Azon nemzeties törekvés, melyet Nagyméltóságod abban kifejez és azon eszközök, melyekkel a czélt megközelíteni véli, oly hajlamra vall, hogy ez által a székely nép bajain segíteni Nagyméltóságodnak erős akarata s elhatározása.

Fogadja kérem Nagyméltóságod a magam és a kormányom alatti megye székely lakóinak nevében is ezert hálás köszönetünket.

Évek óta figyelemmel kísérem én azon áramlatot, mely a székelység jelentékeny részét Románia felé tereli és ha szintén kevés azok száma, kik ott megtelepednek, de már a huzamos vagy rövidebb ideig való ottani tartózkodás oly hátrányos, mikép annak rossz következményeit a távolból alig sejtetheti.

De mi, kik a székelység között élünk, látjuk, tapasztaljuk annak erkölcsrontó és kártékony hatását.

Minthogy ezen kivándorlási áramlat huzamos idő óta létezik s az mély gyökeret vert a székelység életében, orvoslása nem egykönnyű.

Annál inkább, mert azon egybeköttetés s érintkezés, mely a Romániában ideiglenesen tartózkodók és itt levő rokonok között annyira élénk, a kivándorlásnak folytonos fokozására vezet.

Másfelől a gépek, jelesen a cséplőgépek terjedése, némely nagyobb gyár megszűnése, például emlitem fel a fülel vasgyárt, mely évekkel ezelőtt több száza menő székely munkásnak s fuvarosnak adott kenyeret, még fokozta a kenyérkeresés végetti nem annyira kivándorlást, mint a székely munkásnak bizonyos ideig Romániában való tartózkodását.

Nem kis feladat lenne oda hatni, hogy a székely ne Romániába, hanem az alföldre húzódnék munkára, mert itt csak a jobb munkások nyernének alkalmazást és nehezebb lenne ezeknek az alföldi jó munkással versenyezni, míg amott tünnyebb lévén a nép, oly kezi munkás, ki itt a rosszak közé számítható, azok felett előnyvel bír.

A jó nap számos itt is kapván munkát, még a községből is alig vagy csak a mezői munkaszünetelkor távozik faragás vagy más erdei munkára.

kincset meglátni. Hallod? Csak látni! Tehát a hátsó szobában?

Márta felment, de egy pillanat múlva már kiabálva tért vissza.

— Ostoba liba, mi lelt? — kérdé az anya — épen most kell lármát ütnöd?

— Meghalt! — jajgatott Márta. — Ugy látszik, szélhűdés érte, mert holtan ül a karszékben.

Az anya is felfutott, hogy meggyőződjék. Alandát csakugyan halva találta; azért gondola tehát magában, hogy ez szerencsés véletlen és most háborítatlanul nézegetheti a kincset. Ez meg is történt és a kutatás eredménye felülmúlt minden várakozást.

— Márta, — mondá az öreg asszony — atyádnak és nagybátyádnak hamar át kell jönni, de nem az ajtón, hanem a falon át. Senki se lássa őket.

Márta sajátságos köhincseléssel odahívta a két férfit a falhoz és megszűgá nekik a szükségeseket. Ezek letrát támasztottak a falhoz és csakhamar a szobában voltak, hol eközben az anya azzal volt elfoglalva, hogy a kincset egy nagy bördöndbe rakta a hatóságokhoz czimzett levéllel együtt. A bördönd átvándorolt a falon, az anya még visszamaradt azon reménnyel, hogy még többet is fog

Ily helyzet van a cselédekre is. A java itt kap elhelyezést, vagy a közelebb lévő nagyobb városokban.

A nőcselédek pedig legnagyobb részben Braszából kerülnek Romániába. Ugyanis a szülők az ottani posztó és más gyárakba szegődtetik fiatal leányukat, kik ottan részben megromlott körben kifejlődve, különböző módokon bevetődnek Romániába és ott nagy részben testben és lélekben elsenyvednek. Hasonló eset van az ottani nőcselédség nagy részénél.

Ezekből időszakonként haza vetődik akárhány, részben tunya életet folytatva, megmetyejezi környezetét.

Az utlevéladás némi korlátot szab ugyan ezen fajta kivándorlási áramlatnak, de gyakran titkos utakon sikerül a hatóság éber figyelmét kijátszani.

Magam is tettem kísérletet arra nézve, hogy a férfi, úgy a nő cselédségnek szolgálatja ne Románia, hanem az alföld felé tereltessek.

Azonban kik az alföldön valamely birtokosnál mint cselédek voltak alkalmazva, pár év múlva vissza kerültek, pedig elég jó helyzetben voltak ott, mint mondták, de nem volt árnyas hely, jó víz stb. Ezért haza jöttek.

Romániában a munka- és cselédbér jóval nagyobb lévén mint nálunk, az élelmi cikkek pedig olcsóbbak, nézetem szerint csak magasabb bér mellett lehet a cselédosztályt az alföldre terelni.

Megyémből kerestek cselédeket Szentes s Hódmezővásárhelyre is de alig valamivel nagyobb bérre mint az itteni. Az ígért bérre egy sem vállalkozott beszegődni.

Nagyméltóságod magas leiratában az 1. és 2. pont alatti kedvezmények és törekvések valóistása által kétségen kívül a kivándorlást illetőleg munkakeresés és hasznosított foglalkozás a keletről nyugot felé terelésének előmozdítására szolgálhatnak.

Azonban ha az eredményt ezen nagyfontosságú kérdésnél csak megközelíteni is akarjuk, nem csekély anyagi áldozat lenne szükséges, mert a szé-

találni. Mivel pedig többet már nem talált, bezárta az íróasztalt s zsebre tette a kulcsot.

Nemsokára megérkezett Urbén is, hozva magával egy kis leánykát.

— Vrenelli és én játszani akarunk a kertben — mondá.

— Kérdezzé meg a mamát, — mondá Márta — hogy szabad-e? Épen most ment fel. Urbén megragadta Vrenelli kezét és felment a lépcsőn, az ajtót oly erővel taszítá be, hogy maga is megijedt, mert az ilyen zöreijre roppant ideges lett mindig az anyja. De a várt szidás az egyszer elmaradt, anyja nyugodtan ült s még a fejét sem fordította feléje.

— Mama, — mondá megszokott akadozó hangján — Vrenelli meg én játszani akarunk a kertben. De az anya nem felelt.

Megrázta tehát anyja kezét és ismétlé a kérését. A kéz hideg volt és visszasett az asszony ölébe. Urbén eddig mit sem tudott még a halálról, de azért borzadály futá el, s ő sirva lerohant a lépcsőn.

— Hadd menjenek a kertbe — mondá Márta anyja. — Itt jön ugyanis az orvos, ő majd kitalálja, hogy szélhűdés érte. Nem kell, hogy mi mondjuk meg neki.

kely kivándorlást a szegénység az itt levő keresetforrások csekélyisége eredményezte és ezen csak jelentékeny állami segélylyel segíthetni.

Ennek előre bocsátása után tiszteletteljes javaslatomat az alábbiakban van szerencsém előterjeszteni:

1-ször. A székely vármegyék vasuthálózatai állami jelentékeny segély hozzájárulásával mielőbb kiépítendők.

2-ször. Állami kedvezményben részesítendők mindazon vállalatok, melyek nagyobb gyárak létesítésére vezetnek. Jelesen Udvarhelymegyében óhajtható lenne a fülei vasgyárnak újból üzembe hozása. Ez régebb a brassói bányatársulaté volt. Több községnek képezte keresetforrását. Azonban a rossz kezelés és a társulat igazgatóságának a székelység iránti közömbössége, hogy ne mondjam ellenszenvre kivonta az üzemből és eladta. Ezen gyárnak közelében különböző minőségű vaskövek, hatalmas vízerő és nagy kiterjedésű oly bükkerdők állottak rendelkezésére, melyeknek a vasuttolí fekvések távolsága miatt olcsó anyagot nyújtottak. Szóval haszonnal folytathatták volna a vasgyártást, lévén rendes piacza a közellevő Románia. Megyénkben üzemben van a szentkeresztbányai vasgyár, de ennek tulajdonosa anyagi erő hiánya miatt nagyobb berendezéssel nem bír. Folyamodott egy időben államsegélyért, illetőleg kölcsönért, de rendezésre nem állván pénz, nem is nyerhetett, pedig óhajtható lenne, ha az állam részéről oly mérvű jutányos kölcsönt nyerhetne, mennyire ingatlanaiában biztosítékot nyújthat.

A szeszyárakat kivéve, melyek kisebbszerűek, egyedül a parajdi gyufagyár foglalkoztat több székely munkást, mi a kivándorlás és munkakereséstől megmenti a lakosság egy részét Romániától.

(Vége következik.)

Egyesületi élet.

A háromszékmegyei „Erzsébet” árvaleány-nevelő intézet közgyűlése.

Kézdi-Vásárhely, 1890. decz. 9.

Régen nem volt oly érdekes s oly szép számmal látogatott közgyűlése az árvaháznak, mint a mostani, mely az 1889—90. iskolai év eseményeiről számolt be híven, részletesen, teljesen tájékoztatólag az intézet összes ügyeiről.

A közgyűlést báró Szentkeresztly Stephanie alapító elnök nyitotta meg az intézet fejlődését kezdetétől maig fölűtűntető, szép és hatásos beszéddel, mely egy őszinte s meleg elismerés tolmácsa volt mindazokkal szemben, a kik az inté-

Az orvos az utóbbi hetekben naponként ejtárt az öreg hölgyhöz, s ő rendszeren a felső szobában fogadta. Most is egyenesen oda ment, de egy pillanat múlva már vissza is tért.

— Márta, jöjjön fel gyorsan — kiáltá a lépcsőn.

Márta e hívásra már előre el volt készülve s felfutott a lépcsőn.

— Urnőjét szélhűdés érte. Szíve már egy órával ezelőtt megszűnhetett verni.

Márta megjárd s fel nem foghatta a hirtelen halált.

— Az ugyan fölfogható, — mondá az orvos — és én előre sejtettem. De nem hittem, hogy már így közel legyen, különben őt is figyelmessé tettem volna reá.

Márta kőtenyével törölgatá szeméit s kezdte hangosan zokogni.

Az orvos elment a hatósághoz s bejelenté a halálesetet. Erre következett a hivatalos leltározás és az intézkedés a holttestem eltakarítására.

Daczára a gondos hivatalos kutatásnak, semmi iratot nem találtak, mely a nő eredetére, hazájára felvilágosítást adott volna. Az árvaságra jutott Urbént egyelőre Vrenelli szülei vették gondjuk alá.

Alanda hirtelen halála után Márta rokonsága zárt szobában a kincessel teli bördöndön gyönyör-

zetet anyagi és erkölcsi támogatásukkal fejlődésében segítették.

A közgyűlés hosszas éljenzéssel fogadta az intézet éltető lelke, jó szellemének fenkölt szellemű beszédét s szóról szóra jegyzőkönyvre írni határozta.

Az elnöki megnyitóra Erdélyi Károly titkár csinos évi jelentése következett, a mely teljes részletességgel s alaposzággal lévén kidolgozva, azt a közgyűlés állandó érdeklődése között olvasta föl a titkár, az intézetnek az elnök Báróné mellett legbuzgóbb, legönzetlenebb tisztviselője. Fejér Károly járásbíró indítványára meleg köszönettel vette a közgyűlés tudomásul a múlt év eseményeit híven visszatűkröztető jelentést.

A titkári jelentést a vagyonkezelő bizottság beható jelentése követte Nagy Károly igazgató, biz. jegyző előadásában. Kimerítően beszámolt e jelentés mindazon dolgokról, melyeket a nagy tevékenységű vagyonkezelő bizottság az év folytán tartott 12 rendes havi ülésben s azon kívül is oly önzetlenül, tiszta áldozatkészséggel teljesített. A jelentés szerint ez év folytán növekedett az intézet alaptőkéje az állami sorsjáték jövedelméből végleges leszámolás után 8032 forinttal, s ekként 1890. aug. 31-én az intézet alaptőkéje 38,756 frt és 73 krajczarra emelkedett, mely összeg takarékpénztárakban, jelzálogra első helyen adott kölcsönökben s ingatlanokban van elhelyezve.

A közgyűlés újból is meggyőződött, hogy mily áldásos, mily czélszerű intézmény a vagyonkezelő bizottság ily buzgó, nemesen gondolkozó és áldozatkész tagokkal: sietett legmelegebb háláját nyilvánítani a derék bizottságnak: dr. Bánffy Zsigmond elnöknek, ifj. Jakab István, ifj. Kupa József, K. Csizsár József biz. tagoknak, Fejér Antal pénztárosnak, Nagy Károly jegyzőnek s dr. Pethő József ügyésznek, mint a kiknek oly sok érdemük van az intézet vagyoni ügyei helyes kezelésének megállapításában.

Az 1890—91. évi költségvetés előterjesztetvén Fejér Antal pénztáros által, egyhangulag elfogadtattott s Fejér Antal pénztárosnak, ki e teendőket diltalanul szíves teljesíteni, elismerés nyilvánított ebbeli áldozatkésziségeért is, s egyben részére, az utána előterjesztett számvizsgáló bizottsági jelentés alapján, a fölmentvény a szokott föntartással megadatott.

Ezek után Vajna Károly adta elő az iskolaszék évi jelentését, a mely az intézet ez évi záróvizsgáját általánosságban jelesnek minősítvén, meleg hangon mond őszinte, igaz elismerést az összes tanító és nevelő személyzetnek a tanításban, valamint az erkölcsi s vallásos nevelésben bemutatott szép sikerért, különösen kiemelvén az

ködött. Bele-belenyultak s kivettek néhány csillogó aranyat. Márta és anyja főleg a gyémánt fűbevalókat próbálgatták, ujjaikat feldiszipítették a gyűrűkkel s hamarjában elősoroltak egész tucsat ruhadarabot, melyekre okvetlenül szükségük leend. A férfiak sem maradtak el kívánságaik és vágyaikkal. De Márta atyjá mégis gondolkozóba esett.

— Ezt nem szabad tennünk — mondá. — Mindenki tudja, hogy szűk viszonyok közt éltünk. Veszedeles feltűnést keltene, ha egyszerre fényes ruhában kezdenénk járni s pazarul költezni. Most egy fillért sem szabad kivenni; majd később lassan és lassan költethetünk belőle.

A tanács jó volt. Pár hónapig kitarották a tolvajok. Csakhogy igen keserű az a tudat, főleg szűk helyzetben, hogy a pénzében van egy elásott kincses láda, melyhez nem szabad hozzányulni. A családanya nem is késett e kínos állapotnak okos tanácssal véget vetni.

— Mit ér az arany, — mondá — ha nem használhatjuk? El kell költöznünk innen. Más országban nem ismerik viszonyainkat, és mi kényelmes életet folytathatunk.

(Folytatása következik.)

intézet lángbuzgalmu, ritka szívjósa, nemesen gondolkozó igazgatójának sokoldalú s megfizethetetlen fáradozását, a melyet az intézet élén már tíz év óta tanusított szelidlelkű, jósaos nejjével együtt. A közgyűlés magáévá tette az iskolaszék jelentésének mindezen, itt fölörölt nézeteit, s hosszas éljenzéssel adózott ugy az egész tanító-nevelő személyzetnek, mint kiválóan az igazgató Nagy Károlynak, a ki nek az intézet mai fejlettségében valóban elévűlhetlen érdemei vannak.

A leltározó bizottságnak rendről, tisztaságról s a berendezés teljességéről tanuskodó jelentése tárgyalatott ezután, s tudomásul vétetvén, fölolvastattak ama leiratok, melyek szerint az intézet föntartásához az 1889—90. évben a vallás- és közoktatási miniszterium 2000 frt, a földmívelésügyi miniszterium gazdasági czélokra 1000 frt, a kereskedelmi miniszterium a nőpariskola czéljaira 500 frt, Háromszékvármegye a tanügyi alaptól 200 frt, a gyámpénztári tartalékalaptól 200 frt, Kézdi-Vásárhely város 100 frt segélylyel, összesen 4000 frttal járultak. A közgyűlés ezen nagymérvű segélyezésekről szóló örvendetes előterjesztéseket hálával fogadta, mert csak ily szép támogatással érhetne el a fokozatos fejlődés mai örvendetes stádiumát.

Nagy Károly igazgató jelentése következett ezután a napirendre. A ki az intézet beléletével meg akar ismerkedni, az teljesen hű kalauzt nyer e kitűnően szerkesztett s az intézet minden ügyeit magában fölöelő jelentésben. Maga a közgyűlés is e meggyőződésben lévén, sietett méltó háláját leróni a derék igazgatónak az intézet szakavatott, tapintatos vezetésért.

A vagyonkezelő bizottság egyik derék, ifjú tagja Tóth Géza korai elhunyna fölött a közgyűlés mély részvétét fejezte ki s elnököt és titkárt megbizta, hogy ezt a gyászoló családnak hozzák tudomására. Az így megüresedett rendes bizottsági tagságra Fejér Antal, az intézet fáradhatatlan pénztárosa választatott meg.

Betöltetett egyuttal dr. Pethő Józsefnek egészségi okokból történt s sajnálattal fogadott lemondásával megüresedett ügyészi állás is, a melyre dr. Bánffy Zsigmond egyhangulag választatott meg.

Több folyó ügy s jelentéktelen indítvány letárgyalása után Elnök Báróné a közgyűlést lelkes szavakkal bezárta.

V.

Tanügy.

Nyílt pályázat. A „Háromszékmegyei Tanítótestület” központi választmánya pályázatot hirdet a következő tételre: „A foglalkoztató tanmódhoz alkalmazottan szerkesztett részletes tanterv keretében a kézügyességi oktatásnak mely irányelvei, minő módszere, mi eszközei és mely fokozatai nyerhetnek gyakorlatilag alkalmazást népiskoláinkban? különös tekintettel az 1888. okt. 15-én 2334. sz. a. Háromszékvármegye kir. tanfelügyelője által kibocsátott körlevél folytán a tankerület összes tanítói által előírányzott ügyességi foglalkozásokra.” E pályátétel a járáskörhöz megvitatas végett tűzetett ki s így minden pályázó köteles művét az illetékes járáskör gyűlésén fölolvadni, vagy meg nem jelenhetése esetén fölolvastatni, a hol az részletesen megvitattatik, megbirálatik s onnan legkésőbb 1891. aug. 15-éig a tanítótestület elnökségéhez a járáskör elnök által beterjesztetik. Az összes járáskörökben fölvasott, kidolgozott s beküldött munkálatokat egy, e czélból a központi választmány által megalkított bíráló-bizottság fogja behatóan megbirálni. Csupán a „Háromszékmegyei Tanítótestület” tagjai pályázhatnak. A pályamunkán szerző nevét megnevezni tartozik. A pályadíj az első munkáért 4 db cs. és kir. arany, a másodikért 2 db cs. és kir. arany. Azak is általános nevelés-oktatástani irodalmi becses elbíró s eredeti művek fognak jutalmaztatni.

Kelt a „Háromszékmegyei Tanítótestület” központi választmányának Maksán, 1890. november 22-én tartott rendes ülése határozatából.

Erdélyi Károly,
elnök.

Vajna Károly,
titkár.

V i d é k.

Baróth, 1890. decz. 9.

Itt a közelebbi időben olyan természetű mozgalmak indultak meg, melyek sok felületesen gondolkozó embernek ok nélkül való tudóssá, nyugtalanságot és aggodalmat okoznak; egyéb rossz következtől azonban nem tarthat senki semmit, mert nincs Baróthon ma ember, ki épen a közügyet a hurokat a szakadásig akarna hangoztatni. Az ugyan könnyen megtörténhetik, hogy itt vagy ott egyik-másik ügyben kisebb-nagyobb mértékben opposíció üti fel a fejet; de az mit sem árt az ügynek, de sőt hasznai, mint a tűz az aranynak, tisztul az eszme és az elme, és végére is győző a jobb.

Nálunk ez idő szerint két nevezetes dolog van napirenden és pedig: a) a regále, b) a tagosítás. Biz ezek megérdemlik, hogy az emberek komolyan és higgadtan gondolkodzanak felettük és határozzanak, hogy az ész ne legyen alárendelve a szívnek.

A mi a regalét illeti, a felett már nincs sok gondolkozni való. Arra nézve az igényjogosultak mindnyájan egy véleményen vannak. A másét nem kívánják; de a magukét — ismerve a regálejog eredetét, történelmét — nem hagyják, és ezen véleményalkozásnak a fundamentuma az igazság; ennek alapján kívánják tehát a baróti igényjogosultak a részükre megszabott 74,628 frt 50 krt törvényes kúles szerint felosztani.

Igaz, hogy idáig a regálejog jövedelme a község pénztárába folyt be, de nem törvényből kifolyólag, hanem csupán a jogosultak jóakarataból; tehát mint ilyen, nem tartozott a községi törzsvagyomhoz. Sokan vannak imitt-amott, kik azt hangoztatják, hogy a mint a regálejog egyik vagy másik községben kiszárad, megszűnik a haladás és beali a tespedés. Én ezt nem írom feltételül alá, sőt állítom, hogy ha kiszárad egyik forrás, megújul a másik a községi pótadóban, és ez az igazi igazságos keresetforrás. Ehhez minden községi lakos bizonyos arányban járul s így ahhoz a teherhez, a mit idáig a regálejog ideiglenes feladása által csupán a birtokosság hordozott, járulni fognak olyan emberek is (tökepezések, vállalkozók, bérlok, kereskedők, iparosok stb.), kik eddig-él csak jogot élveztek, de kötelezést nem teljesítettek, a mennyiben a keblü háztartáshoz mível sem járultak. No hát már kerdek az elfogulatlan olvasot, van-e ebben valami igazságtalanság? Szerintem semmi, de sőt épen így látom gróf Szechenyi Istvánnak ezen szavait: „Gleiche Richten, gleiche Lasten”, betű szerint teljesülve.

En 15 évig olyan helységben laktam (Hosszúfalu), hol minden, de minden kiadást a pótadó fedezett, s azt észleltem, hogy sokkal kedvezőbb színben mutatkozott ott a haladás, mint nálunk, hol vajmi kevesen ismerték idáig a pótadót. Nálunk az előjárók rendszeren csak arra ügyeltek, hogy üsse Paké Barátot s a költségelírányzatot úgy ferczeltek össze, hogy a bevétel fedezze a kiadást. Ezért kultúr és human célra edes keveset, vagy pláne sokszor épen semmit sem mutatnak ki. Ez jövőben ott, hol pótadóra kerül a sor, másképen lesz; bővebben fog a kiadás nemes célokra megszabotni. Hisz így is, úgy is pótadót kell fizetni; hogy tehát 1—2 százaléknál több vagy kevesebb legyen, nem sokat határoz senki.

En ismerek szabad királyi várost, hol ezelőtt 4—5 évvel 30 százalék volt, most pedig 42 százalék a pótadó. Ezt így kívánja a haladás.

Eddig rendszeren bele sem néztek a költségelírányzatba; de mihielt a lug csipni kezdi a nyakukat, illetve sebeket, inkább fognak érdeklődni a köz iránt, s ha látják, hogy pénzök hasznos célra fordítatik, zúgolódás nélkül hordozzák a terhet.

Idővel az is megtörténhetik, hogy olyan községben, hol az igényjogosultak elég nagylelkűek voltak jutalékukat a községnek adományozni, pótadóra kerül a sor, s akkor az adományozot vagy annak utódait épen úgy megrójak pótadóval, mint azokat, kik nem adtak semmit.

Végül van egy igen szerény mondanivalóm. Hogy ne mosdójk el a regálenak történelmi emléke, oly községekben, hol felosztásra kerül a sor, igen helyesen cselekedniük az igényjogosultak, ha „Regále-alapítvány” czim alatt kultúr vagy human célra valamit letelezniük és a székely nemzeti muzeum csarnokára is, melyet idővel úgy lehet tekinteni, mint Háromszék megye tempiómát, valamit juttathatnak. Az erdővidéki igényjogosultak adományaik által megörökíthetnek nevüket a Baróthon felállítandó erdővidéki kórház által.

Mindezekre vonatkozólag végszavaim ezek: Hol felosztják a pénzt, igazságosan járnak el; hol községi célra megtartják, embertársakkal szemben méltányosan.

A mi a tagosítás illeti, arról jelenleg keveset mondhatok. A dolog most érik a nép között. A kedélyek hullámlása napról napra inkább emel-

kedőben mint hanyatlásban van, és az úgy meszsze van még a megnyugvás azon pontjától, hogy az információnak hatása lehetne az emberekre. Kezdetben ugyan nem volt visszatetsző a nép előtt a felvetett kérdés, de most, midőn már a kérdés illetékes helyre benyújtott, a kisbirtokos osztály masképen gondolkodik. Irítókik belemenni a tagosításba; szeretné a mostani állapotot, míg csak lehet, saját karára is fentartani. Én azonban azt hiszem, hogy a hamis eszmék által csalálomba ringatott emberek egészséges gondolatra ébredve, követni fognak az értelmes tömeget, mely a közjóra dolgozik, mert azt csak beláthatja a legutóbbi latos ember is, hogy a tagosított birtokból, akár maga kezeli, akár haszonbérbe adja, kevesebb munkával és költséggel nagyobb hasznot húzhat, mint elszórt állapotban lévő földjeiből. A ki azt hiszi, hogy a tagosítás kárára lenne a népnek, az kétségbe vonja a törvényhozás és a végrehajtó hatalom jóindulatát. Ezt ne felejtse el senki. Különböben annak idején majd visszatérök a tárgyra; megvilágítom a tagosításnak ugy az előnyös, mint a hátrányos oldalát, és a rosszra nézve orvoslás végett közlöm a receptet is. Én különben nem vagyok senkinek szócsové; felfogásom szerint írok. Ha tñt tévelyegnék, mi emberi dolog lenne, — miiben ugysem én lennék sem az első, sem az utolsó — a helyreigazítást készséggel fogadom bárkítól.

Bitai Baikó Lajos.

Felhívás adakozásra.

„A mit a szegényeknek adtok az én nevemben, annyi, mintha nekem adnátok”, mondá az üdvözítő.

Kézdi-Vásárhely városának és vidékének nagylelkű, áldozatkész közönsége, áthalva az Üdvözítő eme szavainak szellemétől, dicsőretreméltó buzgalmat fejt ki ama kegyeletes szokás gyakorlásában, hogy „Stephanie” menedékházunk gyámoltalan orgei és „Erzsébet” árvaleány-nevelő intézetünk növendékei részére karácsonyi ajándékokat küld, a szegény öregeknek és árváknak örömet szerezni és sorsukon ezáltal is enyhíteni igyekezvén.

Közeledvén a szeretet magasztos ünnepe: a karácsony, ama bizalomteljes kéréssel fordulunk a t. közönséghez, hogy eddigi kegyeletes szokásához hű maradvá, szíves adományaival a nevezett intézetek karácsonyfájához járulni kegyeskedjék.

Az adományok, melyek lírlapilag nyugtázva lesznek, a menedékház részére özv. Pap Andrásné alelnökhöz, az árvaház részére pedig Nagy Károly igazgatóhoz küldendők.

Kézdi-Vásárhelytől, 1890. decz. 12-én.

Br. Szentkereszty Stephanie,
a nevezett intézetek e nőke.

Erdélyi Károly,
a nevezett intézetek titkára.

Különfelék.

— **Időjárásunk.** Nem akartuk soha a híres Falb kenyerét elvenni s csupán mások vigasztalására szólunk bele az időjölásba, s ime, szépen beütdt. Jó előre megmondtuk, hogy az oroszországi hidegek nekünk is meghozzák a várva várt telet, s ime, a legpompásabb télnek örvendhetünk. Havunk ugyan nincs, de azért a most uralkodó erős száraz hideg kellemesebb a zimankós havas időnél.

— **Eucsulakoma.** Szentiványi Kázmér honvéd-százados Fogarasba helyezettvén át, barátai s tisztelői folyó hó 11-én este fényes bunculakomát rendeztek tiszteletére. Résztvettek mintegy 40-en. A multság reggel felé ért véget s nem hiányoztak a pohárköszöntők, melyek mind a közszeretben álló buncuzó tisztet éltették. Mi is őszinte szívvel mondunk köszönetet neki!

— **Műkedvelői előadás.** Műkedvelőink erőlyesen készülnek a karácsony második napjára kitűzött, „A nők az alkotmányban” czimű vigjáték előadására. A derék társulat több jeles erővel gyarapodott. A próbák az előadásra már javában folynak. A darab kitűnő, a szerepek jó kezekben vannak, s így biztosra vehetjük, hogy a közönségnek ismét egy pompás előadásban lesz módja gyönyörködni.

— **Halálozás.** Ifj. Jánosó Istvánné sz. Tóth Róza Kézdi-Vásárhelytől folyó hó 12-én déli 12 órakor 29 éves korában hosszas betegség után elhalt. Az elhunytat a bánatos férjen kívül három árva és széleskörű rokonság siratja. Temetése vasárnap e hó 14-én lesz. Béke poraira!

— **Farsangi hírek.** A közeledő farsangra a bali mozgalmak már megindultak. Eddig már két mulatságról tudunk, mely egész bizonyossággal meg fog tartatni. Az egyik a háromszék megyei „Erzsébet” árvaleány-nevelő intézet bálja, melynek élén Bartók Károly polgármester ur és Kovács Károlyné urasszony állnak. A másik meg a kézdí-vásárhelyi „Stephanie” menedékház társasestélye, melynek elnökei dr. Bánffy Zsigmondné és Deák Árpád honvéd-főhadnagy. Mindkét mulatság sokat ígér; a sikert az elnökök általános népszerűsége biztosítja. — Ezenkívül még tervben van egy bál a székely nemzeti muzeum javára, melyet a városi tisztviselői kar fog rendezni. Egyet tervez a nőegyesület is s egyet a műkedvelő-egyesület. Hogy ezek közül hány fog bevalni, most még nem lehet tudni, de hogy a farsangi kilátások elég fényesek, az már bizonyos.

— **A nagyszében vöröstoronyi vasut.** A „S. D. T.” alapos értesülése szerint a román kormány azt tervezi, hogy az argyisi vasuti végállomásra Magyarországgal a Vöröstorony felé, vagy Calimnesti felől közvetlen vasuti összeköttetést létesítsen. Mindakét összeköttetés közelebb viszi Nagyszébet Bukaresthez, a mennyiben az eddig használt uton jóval hosszabb idő alatt érnek a román fővárosba, mint a hogy jövőre fognak érni az új vonalon, ha ugyan a terv létesül.

— **Muzeum-estély Sepsi Szentgyörgyön.** Szombaton este a „Muzeum-csarnok” javára estélyt rendeztek Sepsi-Szentgyörgyön özv. Cserei Jánosné és Potsa József főispán vednöksége alatt. A hangverseny nagy szabásu volt. A gazdag program után bámulatos gyorsasággal tündek el a teremből a székek; s elkezdődött a táncz, mely reggelig tartott.

— **Baróthról írja levelezőnk:** Baróth halad. Az utcák rendezve vannak s állandóan ellátva nevekkel, mit fennen hirdetnek a fővárosból érkezett, közelebb az utcasarkokra felvert csinos táblák. Továbbá a képviselőtestület e hó 5-én elhatározta, hogy a rendőrök részére fehér löszörrel díszített kalapok — milyen a csendöröke — szereztesse nek be.

— **Koch újabb felfedezése.** Berlinből írják, hogy csütörtökön, e hó 11-én a Koch-féle laboratóriumról érdekes cikket fog közölni a „Deutsche medizinische Wochenschrift”. A cikkben a diphteria ellen való lymphát fogják ismertetni. Az új oltóanyag összetétele egyelőre titok marad. Gyógyító hatásának kiismerése végett állatokon, s különösen a diphteria bacillus befogadására hajlamosított madarakon tettek kísérleteket, melyek eredményeképp már most is állítják, hogy a diphteria bacillus által fertőzött állatok a szer befecskendezése után nem betegszenek meg diphteriában. Maga a betegség abbau ali, hogy a sajátos rövid diphteria-bacillus növekvése közben különös merget választ el, mely az ember szervezetébe hatolva és a már megbetegedett torok vagy ornyakhartyák által felvetetve, a vérmérgezés egyik nemét, az általános diphteriat idézi elő. Koch az állatokon végzett kísérletek alkalmával azt az érdekes tapasztalatot tette, hogy a patkányokat a méreg nem befolyásolja, ezek a mérges anyag befecskendezése után nem betegedtek meg, míg minden más állatot megölt a diphteriás anyag befecskendezése. Az új szernek az emberre való hatása további kísérletek tárgyát képezi.

— **Gyermekehazasságok.** Nincs a világon még egy olyan boldog hely több, mint Thessaliának Nezáros nevű városa. Itt a lakosságnak olyan kifejtett érzeke van a család boldogság iránt, hogy a gyermekeket akkor összehadják, mikor még járni is alig tudnak. Így azután ezeknek a házasságoknak méltán lehet sok reménységük arra, hogy meg fogják ünnepegni aranylakodalmukat. A minap egyszerre öt gyermekpárt adtak össze a nezarosiak. A legidősebb völégény 16 éves volt, a legfiatalabb menyasszony pedig 12 éves. De van a városban vagy tízenyoloz öklönyi völégényke is, a kik közül egyik sem haladta még meg a négy évet.

— **A „Gartenlaube”** 9-ik füzetében, a gyermekjátékokról szólva, így ír az ismeretes borgonykőépítősekre nézve: „Jó gyermekjátékokban, melyek az összeállítathatóság változatosságával a gyermekek érdeklődését tartósan lekötői képesek, általában meglehetősen hiány van; mindamellett van néhány olyan, melyek a gyermekbarátok

igényeit kielégíteni képesek, így pl. a Richter-féle horgony-kőépítőszekrény. Ezek határozottan előnyösek, s még mindenütt, a hol alkalmazták, megnyerte a gyermekek élénk tetszését. Minden szekrény mellé építészeti mintalapok vannak mellékelve, melyeknek tervei a kövekkel könnyűszerrel kivihetők, és bámulatos, hogy a gyermekek mily komolysággal és fáradhatlan odaadással építnek azokból palotákat, templomokat, kapukat, hidakat stb. Ha csupán egy ház, vagy egy hid volna abból építhető, hamar beleunna a kis palólér, de annak kimeríthetetlen sokféle alakban való alkalmazhatósága ingerli. Mindenkinél, a ki ily játékokra szert akar tenni, ezt ajánljuk. — A „Gartenlaube“ ezen ítéletéhez mi is teljes mértékben csatlakozunk: a Richter-féle horgony-kőépítőszekrények első helyet érdemelnek minden karácsonytán.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Ifj. Dobay János.

Hirdetések.

Sz. 5955/1890

polg.

Hirdetmény.

Ilyefalva községben gyakorolt italmérési jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. számú igazságügyi-miniszeri rendelet 9. és 10. §-aihoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül 1890. évi december hó 31-ének d. e. 9 órájára a királyi törvényszékhez Vajna Dénes kir. törvényszéki bíró hivatalszobájába kitűzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

A kézdivásárhelyi kir. törvényszék 1890. évi december hó 9-én.

Ponori Sándor,
elnök.

Páll Venczel,
jegyző.

52525252525252525252

Sz. 5740/1890.

polg.

Hirdetmény.

Az Aldoboly községben gyakorolt italmérési jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. számú igazságügyi-miniszeri rendelet 9. és 10. §-aihoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül 1891. évi január hó 21-ének d. e. 9 órájára a kir. törvényszékhez Elekes Béla kir. törvényszéki bíró hivatalszobájába kitűzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezen-
nel idéztetnek.

A kézdivásárhelyi kir. törvényszék 1890. évi november hó 25-én.

Ponori Sándor,
elnök.

Páll Venczel,
jegyző.

52525252525252525252

Miért kedvelik annyira a
Horgony-
Kőépítő szekrényeket?

Mert nem válnak értéktelenné egy néhány nap múlva, mint a többi játékszerek, hanem a gyermekeknek évek hosszú során át mulató és oktató foglalkozási szerül szolgálhatnak, és a hosszú időtartamot tekintve véve a legolcsóbb játékszerek. Továbbá, mert az igazán pompás minták utánépítése a szülőknek is kellemes mulatságot szerez és minthogy mindegyik szekrény szabályszerűen kiegészíthető.

→ A ki →

egy kevésbé értékes utánzás vétele által nem akarja maga magát megcsalni az utasítsa vissza minden szekrényt melynek csomagolásán özégünk valamint gyári jelvényünk „a veres Horgony“ hiányzik. — Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.

RICHTER F. AD. és tsa., BÉCS,
Nibelungengasse 4.

Sz. 3139. k. i.

1890.

Hirdetmény.

A kézdivásárhelyi iparhatóság és Kézdi járás főszolgabírása mint I-ső fokú iparhatóság mellé 1891-ik évre az iparhatósági megbízottak megválasztására határnapul kitűzetik mostani december hó 15-ik napjának d. e. 9 órája és tart d. u. 4 óráig, miről a választó jogosultak értesítettek és a választás keresztülvitelére megjelenni felkéretnek.

K. Vásárhely, 1880. decz. 9.

Bartók Károly,
polgármester.

Varga József,
főjegyző.

S. z. 2007. tkvi.

1890.

Arverési hirdetményi kivonat.

A kovásznai kir. járásbírása, mint telek-könyvi hatóság közhírré teszi, hogy Jáni Albert és neje Kis Katalin pákái lakos végrehajthatónak gelenczei Csoma Aida végrehajtást szenvedett elleni 110 frt és 21 frt tőkekövetelés és járuléka, valamint gelenczei kiskoru Csoma Olga és társai korábbi végrehajthatóknak 539 frt 60 kr tőke és jár. iránti végrehajtási ügyében a kézdivásárhelyi kir. törvényszék, kovásznai kir. járásbírása területén levő, Gelencze községében fekvő, a gelenczei 1467. számú tjkvben 1160, 1650,

1887, 1888., 2160., 2260 $\frac{1}{2}$, 2261., 2736. 2737., 3009., 4675., 5425., 5428., 5432., 5469. 5585., 5593., 5643., 5740., 5977., 6018—6021., 6039., 6310., 6380., 6394., 6396., 6404—6407. 6904., 7075., 7076., 7628., 7890., 7906., 8304—8306., 8348., 8349., 8514. hr. sz. alatt felvett ingatlanokra özv. Csoma Károlyné Geréb Irén javára az 1887. 1888., 6018—6021., 6309., 6310., 8304—8306. hr. sz. ingatlanokra bekebelezett haszonélvezeti jog sérelme nélkül az árverést 1366 forintban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1891. évi január hó 20-ik napján délelőtt 9 órakor Gelencze község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881. évi 60. törvényezikk 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi 60. t.-cz. 170. § a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Kovásznán, 1890. évi augusztus hó 6-án.

A kovásznai kir. járásbírása mint telek-könyvi hatóság.

Dobay János,
kir. járásbíró.

A legnépszerűbb és a
legelterjedtebb
magyar napilap.

1891.

XI. évfolyam.

A legnépszerűbb és a
legelterjedtebb
magyar napilap.

BUDAPESTI HIRLAP

Szerkesztők és laptulajdonosok:

Csukási József és Rákosi Jenő.

A „Budapesti Hirlap“-nak a hazai művelt olvasóközönség vetette meg alapját. A lap eleitől fogva megértette a magyar közönség szellemét, minden pártérdek mellőzésével küzdött nemzetünk- és fajunkért, ez egyetlen jelszóval: **magyarság!** Viszont az ország legkiválóbb intelligenciája is azonosította magát a lappal, fölkarolva azt oly módon, mely páratlan a magyar újságírás történetében. A hazai sajtóban maig a legfényesebb eredményt a „Budapesti Hirlap“ érte el; legnépszerűbb, legelterjedtebb lapja az országnak.

A „Budapesti Hirlap“ politikai czikkeinek iránya, mint eddig, ugyezentul is mindenkor nemzeti és a pártérdekektől független. Politikai hirei széleskörű összeköttetések alapján a legmegbízhatóbb forrásokból származnak. Az országgyűlési tudósításokat a gyorsírói jegyzetek alapján szerkesztik. Magyarország politikai és közléte felől távirati értesülésekkel látnak el rendes levelezők, minőkkel minden városban és nagyobb községben is bír a lap. „Budapesti Hirlap“ távirati és telefon tudósításai manap már teljesen egy fokon állanak a világsajtó legjobban szervezett hírszolgálatával. A „Budapesti Hirlap“ tárcza rovata a lapnak egyik erőssége és mindig gondot fordít rá, hogy megmaradjon előkelő színvonalán. A napi rovatokat kitűnő zsurnaliszták szerkesztik s a helyi értesülés ismert legügyesebb tudósítókra van bízva. Rendőrségi és törvényszéki rovatai külön-külön szerkesztői a főváros sötét eseményeit is mindig oly hangon tárgyalják, hogy a „Budapesti Hirlap“ helyet foglalhat minden család asztalán. A közgazdasági rovatban a magyar gazda, birtokos, iparos, kereskedő megtalálja mindazt, a mi tájékozásra szükséges. A regényasarnokban csak kiváló írók legújabb műveit közli.

Az előfizetés feltételei: Egész évre 14 frt, félévre 7 frt, negyedévre 3 frt 50 kr, egy óra 1 frt 20 kr. Az előfizetések vidékről legcélszerűbben postautalvánnyal eszközölhetők következő cím alatt: A „Budapesti Hirlap“ kiadóhivatalának, Budapest, IV. kerület, Kalap-uteza 16. szám.